

I.

O Grešni Človek vsaki čas
 Pomisli ti kaj ie za nas
 Jezus moral terpeti :/
 De bi nas od pekla rešil,
 Iz neba ie na svet prešil,
 Nemu ie bilu vmreti:
 Kakor tu Euangelisti,
 Inu Apostolski lysti,
 Poredu vse pričiuo,
 Od nega martre pišeo,
 Grešnike knemu vižiao,
 Vnega veriet vkažuio..

XXX.

O Gospud Bug ti oča naš,
 Kir tako skerb za nas imaš,
 De si pustil vmoriti :/
 Tuiga ediniga synu,
 K odrešeinu Suiu vsimu,
 Dai nam tu hitrostu priti.
 Tuoio Cerkou ó prau Bug,
 Odreiši iz vseh nee nadlug,
 De boš od nas vseh hualen
 Dai nam vsem v Criži volnim bit,
 Po tim Lebni v Nebessa prit,
 Skuzi Jezusa Amen.

c) Pesen iz knjige I. 1584: Canticum Simeonis, Nunc dimittis. Skuzi Jurja Dalmatina.

V Myri z' velikim vesseljem, H' tebi o večni Bug, Iz tiga Svita vže rad grem, Iz vseh nadlug, Saj vem, de bom slatku spal, Dokler bom od smerti vstal.

Zakaj Očy Hlapca tvojga, so vidile u' Veri, Izveličarja našiga, po ti meri, Kakor se je v' Pismi sam, na Svejti rezodil nam.

Tiga si na Svejt ti poslal, v' tu bogu Človejčtvu, De je za nas človek postal, v' nuji, v' buštvu, Svojo smertjo me rejšil de nebom smerti vidil.

On je ta prava večna Luč, kir Ajde resvejti, On nam svejti dan inu nuč, Po vsm Svejti. Na njega jest verujem, de vekoma neumerjem.

On je Izraelova čast, inu vseh vernih, on nepusti v' sramoto past, nas tih reunih, Njega folk bode časčen, u' večnim vesselju Amen.

D o p i s i.

S Štajerskega. A) C. kr. dež. šol. svēt je v svojih sejah v dan 7. in 21. dec. 1882. l. pripravno ukrenil, da se svečanost prigodom šeststoletnega združenja Štajerske s preuzvišeno Habsburško rodbino na ljudskih šolah istočasno praznuje, kakor je deželni zastop za drugo ljudstvo sklenil; poročal je gospodu ministru za uk in bogočastje o preselitvi Graške državne gimnazije, potrdil osnutek ukaza na okr. šol. oblastniže zadevajoč prestavljenje zač. nastavljenega učit. osobja ter je izrekel načelniku kraj. šol. svētu v Vuhretu (okr. Marenberg), baronu O. Lütgendorfu, za njegovo uspešno delovanje pri zidanji šole svojo zahvalo in priznanje. Nadalje je dež. šol. svēt dovolil napravo obrtnijskega nadaljevalnega tečaja v Donavitz-u in paralelke na dekliski šoli v Leobnu, kakor tudi razširjenje dvorazrednice v Ponikvi (okr. Šmarije) s trirazrednicó ter določil, da naj bode dozdanji zač. četrti razred v Calvarienbergu (okr. Gradec) stalen. Na ljudske šole so se imenovali nadučiteljem: Jos. Tičar k sv. Ksaveru (dozdaj učitelj tam) in Iv. Richter v Grosswilfersdorf; učiteljem: Iv. Tomažič (iz Šmiklavža v Tinje (okr. Bistrica), Iv. Schwarz v Scheiben in K. Deng v Weisenegg. — Jak. Šerak, podučitelj v Vojniku, postavljen je v stalni pokoj.

B) Odlikovanje. Gosp. profesor na Gradskem ženskem učiteljišči Peter Wallner (r. l. 1820 v Št. Jurji v Slov. Goricah) dobil je v priznanje njegovega zaslužnega delovanja na polji pouka in vzgoje naslov cesarskega svetovalca.

C) Ljudsko šolstvo na Štajerskem v šol. letu 1881—82. Javnih šol je bilo 755, ekspozitur 20, eskurendo-stacij 6, privatnih šol 39, tovarniških 7. Izmej javnih šol sta 2 trirazredni meščanski šoli, 2 osemrazredni ljudski in meščanski šoli, 1 sedem-, 2 šest-, 33 pet-, 72 štiri-, 109 tri-, 186 dvo- in 348 enorazrednic. 701 je bila mešana, 31 deških in 23 pa dekliskih šol. Vseh razredov v javnih šolah, ako pristejemo tudi ekspoziture, je bilo 1561 in 44 paralelk. Na novo ustanovile so se enorazrednice v Pečiči (okr. Kozje), v Krumbachu (Eibiswald), v Št. Florijanu (Konjice), v Skomrah (Konjice), v Lehnu (Maribor), v Sladki-gori (Cmurek), v Orešji (Brežice), v Zavodni (Šoštanj), pri sv. Katarini (Laško), v Tinjah (Bistrica), pri sv. Vaclavu (Bistrica); ekspoziture v Esslingu (Št. Gallen), v Lainthalu

(Leoben), v Mühldorf-Kathal (Judenburg) in v Brezji (Maribor) ter ekskurendo-stacije pri Resniku (Konjice) in pri sv. Volbenku (Marenberg). 28 šol se je za en razred razširilo. Opustili sta se šoli v St. Kindu (Feldbach) in Seewiesen (Affenc) zavoljo premalega števila otrok.

Na vseh šolah je bil pouk celoleten, na 638 celodnevnen, na 116 šolah poludnevnen. Po učnem jeziku je bilo 524 nemških, 155 slovenskih*) (lani 135) in 76 utrakvističnih. Stan šol. poslopij, oprav in priprav je bil: 144 šol. poslopij je bilo prav dobrih, 236 dobrih, 243 dovoljnih, 132 nedovoljnih; šolska oprava je bila v 70 šolah prav dobra, v 260 dobra, v 333 dovoljna in v 92 nedovoljna. Nova šolska poslopja so se postavila v teh-le krajih: Baierdorf (okraj Birkfeld), sv. Katarina (Eibiswald), Essling (St. Gallen), sv. Florijan in Vitanje (Konjice), Wörth (Hartberg), Cven (Ljutomer), Bierbaum in Lichendorf (Cmurek), Pusterthal (Oberzeiring), sv. Urban (Ptuj), Globoko (Brezice), Loka (Laško), Tinje (Bistrica). — 47 šolskih poslopij se je popravilo.

Za šolo ugodnih otrok je bilo 160.751, od katerih pa zavoljo duševnih ali telesnih slabosti 4395 ni moglo v šolo hoditi. V javne ljudske šole je hodilo 139.508, v višje zavode 2102, v privatne šole 5959 in v fabriške šole pa 187 otrok. Brez nauka jih je bilo torej 8600, t. j. 5,6% (lani 9222 ali 6,4%) in to največ zaradi oddaljenosti od šole. — Kazni je bilo, razen v mestih Celje in Eisenerz, 7060; 8498 gold. 95 kr. plačalo se je v denarjih, zapori pa so znašali 1033 dni in 1653 ur. Najugodnejša je bila hoja v šolo v Celji in Radgoni, dalje v okrajih Birkfeld, Friedberg, Kirchbach in Maribor (mesto). Jako ugodno je bilo tudi v okrajih Aussee, Nem. Landsberg, Feldbah, Gradec (mesto), Hartberg, Lipnica in Mürrzusschlag. Za tem pridejo: Irđing z 0,13%, Eisenerz z 0,15%, Gröbming in Schlading z 0,17% in Mautern z 0,18% iz šole izostalih otrok. Prav neugodna je bila hoja v šolo v okrajih Ptuj (17%), Konjice (18%), Brezice (20%), Marenberg (22%), Gornjigrad (25%), Sevnica (69%). Za poletni tečaj se je 9052 v 13. ali 14. starostnem letu stoječih otrok opustilo.

Na vseh javnih šolah delovalo je to-le učiteljstvo: 3 ravnatelji meščanskih šol, 377 nadučiteljev, 536 učiteljev, 296 podučiteljev, 85 suplentov; 5 nadučiteljic, 46 učiteljic, 228 podučiteljic in 15 suplentinj, skupaj torej 1591. Moških učiteljev je imelo 1015 sposobnostno preizkušnjo, 230 zrelostno, 53 pa nobene preizkušnje; ženskih učiteljic je imelo 221 sposobnostno, 70 zrelostno, 2 pa nobenega spričevala. Katehetov je bilo 882. Stanje pouka je bilo na 89 šolah prav dobro, na 321 dobro, na 241 dovoljno, na 88 manj dovoljno in na 15 nedovoljno. Telovadba se je učila na 637 šolah, na 476 šolah so bila telovadišča, na 255 tudi telovadsko orodje. Ženska ročna dela poučevale so na 405 šolah deloma razredne učiteljice, deloma nalašč za to stroko izkušene in nastavljene učiteljice. V prospah kmetijskega pouka je bilo 162 dobro oskrbljenih šolskih vrtov in 235 vrtov za sadjerejo. V Sadjereji poučevalo se je na 420, v čebeloreji na 77 in v sviloreji na 13 šolah. Knjižnice za učence imelo je 666 šol, s 54.353 knjigami. Z učnimi pripomočki je bilo oskrbljenih 82 šol prav dobro, 247 dobro, 354 šol dovoljno, 72 nedovoljno.

(Konec prihodnjic.)

Ob ustji Savinskem, v dan 19. januarija. »Celjsko učiteljsko društvo« imelo je v dan 11. t. m. svojo glavno letošnjo skupščino, katere se je udeležilo sicer zadostno število udov, a bilo bi se je najbrže še več, ko ne bi bilo ravno tisti dan zelo grdo vreme. To in pa okolnost, da se je moralo zborovanje zavoljo raznih obzirov na drugi četrtek v meseci preložiti, opravičuje naj za zdaj vse izostale ude; nadejamo pa se, da se pri prihodnjih zborovanjih zbirajo tudi oni gg. udje, kateri so postali zadnji čas nekoliko mlačnejši pri obiskovanju našega vrlega društva. Ta mlačnost pojavlja se vzlasti pri starejših gg. učiteljih, mej tem, ko pa mlajši naraščaj tako rekoč tekmuje v zanimanju za društvo. Gotovo ni lepo in vzpodbujalno, ako s časom otrpnejo tako krepke sile, s kakeršnimi se ravno naše društvo ponasati more. Zato, vrli učitelji slovenski, ne izostajajte in radovoljno žrtvujte v duševni blagor in napredek učiteljstva tisto malo truda, kar ga vam prouzročuje pot v Celje! — Najmarljivejši obiskovalci društva in trden, neomajljiv steber njegov so, kar se užé samo po sebi razume, učitelji Celjskega okraja; o onih v Laškem okraji pa mi je zabeležiti žalostno resnico, da jih večina še pri društvu ni, in še izmej udov se jih le malo udeležuje zborovanja. Ne vem, kaj je temu uzrok! Da bi se smatrali užé tako izvežbanim, da bi jim ne trebalo nikake vzpodbude več, tega ne morem reči, a da je ravno zdaj v tem okraji najti prav malo zanimanja za družabno življenje, to je gola istina. Pa nadejamo se, da boče v prihodnje boljše.

*) Čisto slovenske šole ne dobiš nikjer na Štajerskem, če jo iščeš tudi z Dijogenovo svetilnico; na vseh se več ali manj poučuje tudi nemščina.

O zborovanji samem, navajam tu le glavnejše točke. Na novo sta vstopila gdč. Oračeva iz Št. Jurija in g. Kocbek iz Žalca. Po prečitani zapisnika in po naznanitvi društvenemu vodstvu dešlih dopisov sledil je učni poskus iz pisalno-čitalne metode. Poročevalec g. Pečovnik podal nam je po vsem dobro premišljen in prav ugodno razporedjen poskus o pričenju glasa „m“ na podlagi vzgledne besede »mis«. Za to temeljito in umljivo razpravo donela je g. poročevalcu občna pohvala. — Iz poročila tajnikovega o glavnem poročilu društvenega delovanja v preteklem letu, omenjam, da društvo šteje 45 udov, da je osemkrat zborovalo in da se je razven mnogih nasveto in vprašanj razpravljalo o 10 predmetih razne in zanimljive vsebine. Gosp. predsednik se posebno zadovoljno poudarja, da je društvo užé s tem zelo napredovalo, ker se gg. društveniki tako obilo s poročili oglašajo, da vsi še na vrsto priti ne morejo. Dokler pa ima društvo tolike in take duševne podpore, dotlej se mu ni bati zasplosti ali celó propada, kajti okolu zive besede zbira se vse, staro in mlado, z nekim mladeniškim ognjem.

Za pregledovalce računov izvoljeni so bili: gdč. Oračeva in gg. Jug in Grah.

Volitve v društveno vodstvo pa so bile tako-le: predsednik — Lopan, podpredsednik — Vučnik, tajnik — Gabršek, blagajnik — Petriček, knjižničar — Kokot, pevovodja — Pečovnik, odbornika — Brezovnik in Jarc.

Društvo si naroči za tekoče leto sledeče liste: »Učiteljskega Tovariša«, »Popotnika«, »Vrteca« in »Pädagog. Zeitschrift«.

Kot poročevalci v posamezne liste se določijo: Brezovnik v »Popotnika«, Gabršek v »Učiteljskega Tovariša«, Kokot v »Südst. Post« in Kocbek v »Pädagog. Zeitschrift«. Dalje se določi, da bode društvo tudi v prihodnje vsak prvi četrtek v meseci zborovalo. Le ako bi bil v tistem tednu kak praznik, kateri se mora vsled določbe sl. dež. šol. sveta s poukom v četrtek nadomestiti, preložilo se bode zborovanje na drugi četrtek v meseci.

In tako naj društvo tudi v bodoče neustrašljivo koraka po nastopivši poti, ne oziraje se na ovire, katere bi se mu rade od nekaterih strani na pot stavile. Vezbanje v govorništvu in strogo pedagogično-didaktično vzorazbo svojih društvenikov vedno pred očmi imajoč, rešilo bode čast učiteljstva in polagama privedlo do boljšega izpoznanja tudi one učitelje, kateri so ga jeli po strani gledati.

Fr. Gabršek.

Iz Celja. (Vabilo.) V dan 8. febr. imele bo »Celjsko učiteljsko društvo« v okoličanski šoli svoje drugo mesečno zborovanje na podlagi sledečega vzporeda: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O veselosti mladine z ozirom na dom in šolo, razpravlja g. Miha Kokot. 4. O telovadbi, govori g. Anton Brezovnik. 5. Nasveti. Začetek ob 11. uri predpoladne.

K obilni udeležbi uljudno vabi

odbor.

Iz Krškega. (O meščanski šoli.) Prijetno je poučevati takrat, kadar učitelj nima preveč učencev v svoji šolski sobi, katera se dá po zimi dobro kuriti, a po leti mu pa tudi vročina in soparica ne dela glavoboli. Pritoževati se zlasti takrat učitelju ni treba, če so učenci priskrbljeni s šolskimi knjigami in z drugimi potrebščinami, in če ima tudi učitelj potrebna učna sredstva pri rokah. Vsi ti pogoji se naši šoli izpolnujejo. Samo učnih sredstev za prirodopisni uk nismo še imeli; letos pa je nam na našo prošnjo poslalo c. kr. zoologično-botanično društvo v Beči precej prirodnin brezplačno, ravnateljstvo gimnazijsko v Ljubljani nam morda na priporočilo gospoda prof. Wurner-ja tudi kaj pošlje, sl. c. kr. okraj. šolski svet bode tudi neko sveto v to dovolil, in učiteljstvo bode pri znanstvenih predavanjih v to svrhu tudi nekaj novcev nabralo. Na ta način se bode scasoma napolnil še naš naturhistorični kabinet, in potem bomo z vsem preskrbljeni. Le radi učiteljstva bomo še nekako v zadregi. Predmete 2. stroke (naturoznanse in matematične) predava zdaj namreč za gimnazijo izprašan učitelj. Kadar se pa temu učitelju posreči, da pride na srednjo šolo, razpisana bode ta služba (800 gdl.), in kdo bode prosil za-njo? Želeti bi bilo, da bi se oglasil in tudi dobil to službo Kranjec ali vsaj Slovenec. A kdo je na Kranjskem iz 2. stroke izprašan? Edini g. Sp. v Kočevji, kateremu se pa ondi zdaj boljše godi, kakor bi se mu v Krškem. Drug — Slovenec mi pa ni znan, ki bi bil iz te stroke izprašan in še ne imel službe na meščanski šoli v kaki drugi deželi, kjer so pa meščanski učitelji boljše plačani, kakor pri nas. Radi tega bi bilo želeti, da bi mlajši učitelji slovenski delali preizkušnje tudi za meščanske šole, zlasti za 2. skupino.

Iz Radovljice. V dan 11. preteč. m. bila je tu izvanredna učiteljska konferenca tega okraja. V okrajni šolski svet sta bila izvoljena nadučitelja gosp. Jan. Trojar iz Bleda in g. Marka Kovšca iz Kroke. Ravno ta dva sta tudi izvoljena za 3 leta v deželno konferenco, ako bode treba. Čestitamo!

Iz Litije. V dan 18. preteč. m. je bila tih volitev dveh zastopnikov učiteljstva v okrajni šolski svet. Izmej 33 v okraji nameščenih učiteljev in učiteljic zbralo se jih je 29. Izvoljena sta bila nadučitelja g. Jos. Cepuder iz Litije in g. Peter Gross iz Zagorja — oba naša.

Iz Polhovega Gradca. (Zahvala.) Slavni odbor »Národne šole« v Ljubljani daroval je tukajšnji šoli sledeče učne pripomočke: 100 lepopisnic, 50 računic, 50 spisnic, 30 risank, 12 tablic, 100 kamenčkov, 36 svinčnikov, 25 držal in pivnega papirja. — Za ta blagodušni dar se nižeja podpisana slavnemu odboru »Národne šole« v imenu uboge šolske mladine spodobno zahvaljujeta.

Krajni šol. svet in vodstvo Irazredne ljud. šole v Polhovem Gradcu v dan 14. prosinca 1883.

Štefan Rihar,
predsednik.

Alojsij Pin,
učitelj in vodja.

Iz Gorenjega Logatca. V pojasnenje dopisa iz Ljubljanske okolice v zadnjem »Tov.« št. m. l. dostavljam: O času, ko se je okrajna učiteljska knjižnica iz Št. Vida preselila k sv. Petru v Ljubljano, izročil sem jaz svojemu nasledniku knjižničarju g. Adamiču razun razposojenih knjig vse s popolnim zapisnikom vred. Računov pa g. Adamič ni hotel vzprejeti prej, dokler ni bil še za knjižničarja izvoljen, ravno tako ne c. kr. okrajni nadzornik gospod Levstek, rekši da raje vidi, ako to izročim novemu odboru. Vse to vzprejel je potem novo izvoljeni knjižničar gospod Adamič. Nekaj knjig in leposlovnih listov bil mi je bukar mej tem časom doposlal, in te vzprejel je gospod Levstek vsled bukarjevega dopisa do zadnje številke; da bi bila knjiga učitelju tukajšnjega okraja izposojena, ni istina. Ako bi se govorilo še o neredu knjižnice, bi jaz lahko imenoval koga družega, toda stvar je zdaj v redu, tedaj raje molčim. Povsem pa rečem, da je bil krik o tem nepotreben.

J. Kernc.

Z Iga v dan 18. prosinca. Pri nas prikazale so se kozé epidemično. V vsi obširni župi ni vasi, da bi kozé več ali manj ne razsajale. Za kozami zbolé odraščeni in otroci; merjó pa vender le bolj otroci. Sleherni dan leži kak mrlič v mrtvašnici; ta teden ležalo jih je jeden dan naenkrat 6. Ker je v župi skoraj ni hiše, da bi ne imeli koz, so se mi kozé celó v šolo urinile, a žrtve dozdej še vender niso zahtevale. — Se vé, da je šola zaradi te bolezni zaprta; a s šolskimi uki bodemo zaostali, ker na deželi se navadno kaj prida le po zimi opravi. Pomagati si vender ne moremo!

Iz Ljubljane. Odbor »Slovenskega učit. društva« ima danes (1. febr.) ob 2. uri popoldne sejo v društveni sobi. — Drugo predavanje v »Slov. učit. društvu« bode prihodnji četrtek t. j. 8. t. m. ob 11. uri v III. razredu v gimn. posloppji.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednici v Ljubnem na Gorenjskem uč. služba z letno plačo 400 gold., s stanovanjem in z užitjem nekega ustanovnega zemljišča — za trdno, ali začasno. Prošnje do 15. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Radovljici. — II. učit. služba v Šiški s 450 gold. letne plače, za trdno ali začasno. Prošnje do 5. t. m. pri okrajnem šolskem svetu Ljubljanske okolice v Ljubljani. — V Postojni dekliska uč. služba s 500 gold., ali slučajno uč. služba s 450 gold. letne plače. Prošnje do 15. t. m. v Postojni. — Nastavljanje II. uč. službe v Kranjski gori se je ustanovilo.

Na Štajerskem. Poduč. služba na peterorazrednici v Mariboru (nemški učni jezik). I. plač. red. Prošnje do 20. t. m. — Poduč. služba na čveterorazrednici na Kalvarienbergu (Graška okolica), II. plač. red. Prošnje do 2. t. m. — Poduč. služba na dvorazrednici pri sv. Miklavži (Ormuž), IV. plač. red. Prošnje do 15. t. m.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Jan. Hočevnar pride začasno v Dolino, gospdč. Kar. Petrič pa v Kočevje.

Na Štajerskem. G. Fr. Šetine (iz Šmarij) zač. uč. v Ponikvo; g. J. Vranker (iz št. Jakoba v slov. Goricah) podučitelj v Makolje; g. Iv. Živko (od sv. Roprt) supl. v Laporje; g. I. Fistravec (Mar. uč. kand.), supl. v Leitersberg; g. I. Svetlin (Mar. uč. kand.), poduč. v Kamnico; g. Fel. Škrjanec, (Mar. uč. kand.), podučit. k sv. Roprtu; gg. M. Repič (v Novicerkvi) in M. Majcen (v Dobrni), postala sta def. poduč. na svojih mestih; gospá P. Majcen, učiteljica ročnih del za Brezule in Rače, gospdč. M. Majcen pa za sv. Barbaro in sv. Martin. — Gospodičini Irma Dominkus (poduč. pri sv. Marjeti pri Ptuj) in Anka Marsajler (uč. pri sv. Juriji na Ščavnici), sta umrli. N. v m. p.!